

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

AL ./. riksåklagaren ang. utvisning

(Hovrätten för Nedre Norrlands dom den 23 juli 2018 i mål nr B 809-18)

Högsta domstolen har förelagt mig att inkomma med svarsskrivelse.

Jag vill anföra följande.

Min inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom. Jag tillstyrker att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i målet.

Bakgrund

AL, som är medborgare i Albanien, dömdes i hovrätten för två fall av misshandel, tre fall av misshandel som är att bedöma som ringa och ett fall av ofredande. I samtliga fall var brotten riktade mot ALs dåvarande sambo och hennes två barn.

Hovrätten bestämde påföljden till fängelse i tre månader. Hovrätten fastställde tingsrättens beslut om utvisning och förbud att återvända till Sverige under fem år.

Hovrätten anförde följande i utvisningsfrågan.

En domstol kan besluta om utvisning av den som har gjort sig skyldig till brott om det finns risk för återfall i brottslighet eller om brottsligheten är så allvarlig att han eller hon av det skälet bör utvisas.

En allmän riktlinje för utvisning på grund av ett eller flera brotts allvar är enligt förarbetena att straffvärdet uppgår till minst ett års fängelse (se prop. 1993/94:159 s. 13). För ALs del är det inte fråga om så allvarlig brottslighet.

Utvisning kan däremot bli aktuellt på grund återfallsrisken. Det ska då beaktas att AL under ett par år har gjort sig skyldig till sex olika brott mot personer som han har levt tillsammans med. Brotten har begåtts i hemmet och det rör sig om ett slags brottslighet där återfallsrisken typiskt sett är hög. Vid förhandlingen i hovrätten har det gjorts gällande att barnen flyttat till sin fader i Grekland och att GJ återvänt till Albanien. Det är visserligen så att risken för att AL skulle begå nya brott så länge "övriga familjen" inte finns i Sverige är obefintlig. Någon risk för att han skulle begå någon annan slags brottslighet har inte kommit fram. I målet har det dock inte lämnats några tydliga uppgifter om GJs planer för framtiden. Vissa omständigheter tyder på att det fanns planer att åter

förenas i Sverige. En sådan omständighet är att GJ, enligt AL, har skrivit till honom och lämnat ömhetsbetygelser. En annan omständighet är att de äger en fastighet i Sverige. Sammantaget anser hovrätten att risken för fortsatt brottslighet är så påtaglig att det på den grunden finns skäl att utvisa AL.

När en domstol prövar en fråga om utvisning ska den också beakta utlänningens anknytning till det svenska samhället (8 a kap. 2 § utlänningslagen [2005:716]). AL kom till Sverige 2014 och har fått avslag på sin asylansökan. Däremot har han ett tvåårigt uppehålls- och arbetstillstånd som varar till och med den 15 juni 2019. Han har ett arbete inom jordbrukssektorn och har enligt egen uppgift fru och ett barn i Grekland.

Enligt hovrättens uppfattning är hans anknytning till det svenska samhället tämligen svag. Den består främst i det arbete han har och att han åtminstone tidigare har sammanbott med GJ och hennes barn. ALs anknytning till det svenska samhället är inte sådan att han trots återfallsrisken ska få stanna.

Det finns inte heller några hinder mot att verkställa ett utvisningsbeslut av AL till Albanien. Han ska därför utvisas.

Två ledamöter var skiljaktiga och ansåg att utvisningsyrkandet skulle avslås eftersom risken för återfall i brott, med hänsyn till att AL bott i Sverige sedan 2014, lever under ordnade förhållanden med arbete och bostad samt är tidigare ostraffad, inte är så påtaglig att han ska utvisas.

Överklagandet

AL har överklagat hovrättens dom och yrkat att Högsta domstolen ska ogilla yrkandet om utvisning.

AL har till grund för sitt överklagande anfört bl.a. följande. Han har en stark anknytning till Sverige. Han har vistats här under förhållandevis lång tid, han har arbete, ordnad ekonomi, har köpt hus och lärt sig svenska. Den brottslighet han döms för är inte av allvarligare slag. Barnen vistas för närvarande hos sin pappa i Grekland och det är högst oklart om de ens kommer att återvända till sin mamma. I vart fall de äldre barnen har uttryckt en vilja att bosätta sig hos sin pappa i Grekland. Det finns självklart en viss återfallsrisk om så skulle ske men den är inte så stor att den ensamt kan grunda ett beslut om utvisning. Kriminalvården har i personutredningen bedömt återfallsrisken som låg. Det stämmer att GJ har skrivit till honom och i breven uttrycket en önskan om en återförening. I dagsläget finns hon dock i Albanien, varför inte heller detta går att lägga till grund för bedömningen att det finns risk för återfall, i vart fall inte på någon beaktansvärd nivå.

AL har som skäl för prövningstillstånd anfört att det vore av vikt för ledning av rättstillämpningen att prövningstillstånd beviljas. Det torde finnas intresse från rättstillämpningens sida att få målet prövat då det innehåller en del intressanta

omständigheter och då den praxis som finns gällande just utvisning inte är särskilt omfattande. Enligt AL finns också synnerliga skäl för prövningstillstånd. Det bör beaktas att hovrätten inte var enig och att ett beslut om utvisning torde få helt orimliga konsekvenser för AL ställt i relation till den relativt ringa brottslighet han har gjort sig skyldig till.

Grunderna för min inställning

Den rättsliga regleringen

Enligt 8 a kap. 8 § utlänningslagen (2005:716) får en utlänning, som inte är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare, utvisas ur Sverige om han eller hon döms för ett brott som kan leda till fängelse. Utlänningen får dock utvisas endast om han eller hon döms till svårare påföljd än böter och

- 1) gärningen är av sådant slag och övriga omständigheter är sådana att det kan antas att han eller hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet, eller
- 2) brottet med hänsyn till den skada, fara eller kränkning som det har inneburit för enskilda eller allmänna intressen är så allvarligt att han eller hon inte bör få stanna kvar.

Paragrafen trädde i kraft den 1 maj 2014. Den motsvarade den tidigare gällande 8 kap. 8 §, dock med den skillnaden att regleringen om andra utlänningar än EES-medborgare och deras familjemedlemmar placerades i en egen paragraf (8 a kap. 5 §).

En ändring av paragrafen år 1994 syftade till att göra det möjligt att i förekommande fall beakta utlänningens allmänna brottsbenägenhet. Genom att ändra det tidigare grundläggande kravet på att brottet skulle leda till fängelse i minst ett år till att brottet kan leda till fängelse öppnades det en möjlighet att utvisa vid upprepad eller systematisk brottslighet av mindre allvarligt slag, såsom snatteri, skadegörelse, egenmäktigt förfarande, bedrägligt beteende och grov olovlig körning (prop. 1993/94:159 s. 9, 12 och 33).

När det gäller risken för återfall i brott (p. 1) anges i förarbetena till nämnda lagändring att en bedömning får göras utifrån vad som är känt om utlänningens tidigare uppförande och nuvarande förhållanden. I normalfallet bör krävas att en person tidigare är lagförd för brott vid minst ett tillfälle för att risk för fortsatt brottslighet ska anses föreligga. Risken för fortsatt brottslighet behöver inte avse sådan som är likartad med den aktuella. Det är tillräckligt att omständigheterna tyder på en brottsbenägenhet i allmänhet. Risk för fortsatt brottslighet kan, enligt förarbetena, undantagsvis föreligga även om tidigare lagföringar saknas. Som indikation på återfallsrisk anges yrkesmässig verksamhet, såsom t.ex. fickstölder. (A. prop. s. 12 och 33.)

Enligt förarbetena kan det vara motiverat att utvisa en person som kort efter ankomsten till Sverige ger sin in i brottslig verksamhet, även om brottsligheten är av mindre allvarligt slag, och visar oförmåga eller bristande vilja att föga sig i gällande regler (a. prop. s. 10).

I NJA 1997 s. 266 dömdes en utlänning för stöld till villkorlig dom. Utredningen i målet visade inte på någon tidigare brottslighet. Omständigheterna i målet tydde ändå på viss förslagenhet och planering. Utlänningen vistades här illegalt och levde under oordnade ekonomiska och sociala förhållanden. Även om detta skulle kunna tala för en viss återfallsrisk, ansåg Högsta domstolen att det inte fanns tillräcklig grund att anta att utlänningen skulle komma att begå nya brott här.

I NJA 2006 s. 375 utvisade Högsta domstolen en tidigare ostraffad person som dömts för snatteri vid tre tillfällen och stöld vid ett tillfälle under en period om cirka tio månader. Högsta domstolen fann att brottslighetens art och det förhållandet att gärningsmannen saknade anknytning till Sverige samt levde under oordnade ekonomiska och sociala förhållanden gav skäl att anta att han skulle komma att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet i Sverige.

I NJA 2007 s. 533 utvisade Högsta domstolen en tidigare ostraffad person som under en treveckorsperiod gjort sig skyldig till snatteri vid ett tillfälle och stöld vid två tillfällen. Med hänsyn till omständigheterna, bl.a. hade hos den dömde påträffats gods som tagits i förvar enligt lagen om visst stöldgods m.m., fann Högsta domstolen att det kunde antas att den dömde kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet i Sverige.

I de båda rättsfallen NJA 2006 s. 375 och NJA 2007 s. 533 beslutades om utvisning på grund av återfallsrisk av en tidigare ostraffad gärningsman som gjort sig skyldig till flera tillgreppsbrott.

När det gäller utvisning på grund av brottets allvar (p. 2) anses som en allmän riktlinje gälla att brottet bör ha ett straffvärde om minst ett år för att kunna föranleda utvisning (prop. 1993/94:159 s. 13 f. och NJA 2001 s. 464).

När domstolen överväger om en utlänning bör utvisas enligt 8 a kap. 8 § utlänningslagen ska den, enligt 8 a kap. 2 § samma lag, ta hänsyn till utlänningsansökningsinnehållarens anknytning till det svenska samhället. Domstolen ska då särskilt beakta

- 1) utlänningsansökningsinnehållarens levnadsomständigheter,
- 2) om utlänningsansökningsinnehållaren har barn i Sverige, och om så är fallet, barnets behov av kontakt med honom eller henne, hur kontakten har varit och hur den skulle påverkas av att utlänningsansökningsinnehållaren utvisas,
- 3) utlänningsansökningsinnehållarens övriga familjeförhållanden och
- 4) hur länge utlänningsansökningsinnehållaren har vistats i Sverige.

Min bedömning

AL är dömd till fängelse i tre månader, dvs. till en svårare påföljd än böter. AL är, såvitt känt, inte tidigare lagförd för brott.

Även om tidigare lagföringar är en stark indikation på återfallsrisk och i normalfallet ska erfordras för att återfallsrisk ska anses föreligga framgår av såväl förarbetena till lagstiftningen som av Högsta domstolens praxis att detta inte är ett krav, särskilt om utlännen döms för upprepad brottslighet av visst slag samt levnadsomständigheterna i övrigt talar för risk för fortsatt brottslighet.

AL döms nu för två fall av misshandel, tre fall av misshandel, ringa brott, och ett fall av ofredande för att i det gemensamma hemmet under en längre period ha utövat våld mot sin sambo och två av sambons barn. Det är tydligt att det inte varit fråga om tillfällig brottslighet kopplad till speciella omständigheter. Det har således inte varit fråga om en engångsföreteelse.

Enligt ett yttrande av Kriminalvården bedöms risken för återfall i brott som låg. Kriminalvården pekar här på, bl.a., att AL är tidigare ostraffad, lever ett socialt välordnat liv, saknar en historia av antisocialt beteende och inte missbrukar vare sig alkohol eller droger.

Karaktären av den aktuella upprepade brottsligheten är emellertid enligt min uppfattning av sådant slag att det finns skäl att anta att AL här i landet kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet av liknande slag, och detta oberoende av ALs ekonomiska eller sociala omständigheter i övrigt. Återfallsrisken bör enligt mitt förmenande inte heller vara avhängig kontakterna mellan AL och hans f.d. sambo och hennes barn utan framtida brottslighet kan komma att riktas också mot andra, blivande, närstående personer (jfr SOU 2014:49 s. 243). Vid denna bedömning finns särskild anledning att beakta vikten av att skydda barn från upprepat våld av en närstående person. Förutsättningar för utvisning föreligger således enligt 8 a kap. 1 § första stycket 1 utlänningslagen.

Mot ovan angivna skäl ska ställas ALs anknytning till det svenska samhället och då särskilt hans personliga förhållanden och vistelsetiden i landet. AL har inte några barn eller någon övrig familj i Sverige. Han har vistats i Sverige sedan 2014, har uppehålls- och arbetstillstånd som löper ut den 15 juni 2019 samt bostad och arbete i Sverige. Vid en samlad bedömning anser jag att ALs anknytning till Sverige inte är så stark att den bör väga tyngre än samhällsintresset av att AL förhindras att begå nya misshandelsbrott i Sverige.

Ett utvisningsbeslut framstår inte som oproportionerligt.

Enligt ett yttrande av Migrationsverket föreligger inte några hinder enligt 12 kap. 1-3 §§ utlänningslagen mot att verkställa ett utvisningsbeslut.

Mot denna bakgrund bör hovrättens dom stå fast.

Prövningstillstånd

Prejudikatdispens

Enligt 54 kap. 10 § första stycket 1 rättegångsbalken får prövningstillstånd meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens). För att bevilja prövning enligt denna punkt krävs alltså att ett avgörande av Högsta domstolen blir av generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar. Den enskildes intresse av att få till stånd en prövning i Högsta domstolen kan alltså inte föranleda prövningstillstånd på denna grund.

Frågor om utvisning är vanligt förekommande i domstolarna.

I detta mål är fråga om utvisning kan ske pga. återfallsrisk vid upprepade våldsbrott av mindre allvarligt slag mot närstående personer, trots att gärningsmannen är tidigare ostraffad.

Enligt förarbetena till utlänningslagen står klart att yrkesmässig brottslighet, t.ex. tillgreppsbrottslighet, kan indikera återfallsrisk, även om gärningsmannen är tidigare ostraffad. Där sägs dock inget om upprepad våldsbrottslighet mot närstående.

Frågan om återfallsrisk som skäl för utvisning har prövats av Högsta domstolen flera gånger (se bl.a. NJA 1990 s. 293, NJA 1997 s. 266, NJA 2006 s. 375, NJA 2007 s. 533, NJA 2009 s. 559, NJA 2014 s. 415 och NJA 2018 s. 491). Nämnade avgöranden ger dock inte något tydligt svar på frågan om upprepad våldsbrottslighet mot närstående ska anses som sådan brottslighet som kan föranleda bedömningen att återfallsrisk föreligger, också om gärningsmannen är tidigare ostraffad och lever under ordnade förhållanden.

Utvecklingscentrum Stockholm, som inom Åklagarmyndigheten har ett särskilt ansvar för frågor om rätts- och metodutveckling när det gäller utvisning pga. brott, har uppgett att de får många frågor om utvisning från åklagare, bl.a. när det gäller frågeställningar som är aktuella i detta mål. Praxis i dylika utvisningsfrågor framstår inte som enhetlig.

En prövning av utvisningsfrågan i detta mål skulle bidra till klargöranden och preciseringar av rättsläget när det gäller 1) frågan om risk för fortsatt brottslighet enligt utlänningslagen kan anses föreligga vid upprepad något mindre allvarlig våldsbrottslighet mot närstående om gärningsmannen är

tidigare ostraffad, 2) frågan vilken betydelse det under sådana omständigheter ska ha att gärningsmannen i övrigt lever under ordnade förhållanden samt 3) frågan huruvida risken för fortsatt brottslighet primärt måste avse samma målsägande när det handlar om våld i nära relation.

Eftersom en prövning av överklagandet skulle vara av vikt för ledning av rättstillämpningen och målet lämpar sig väl för en prövning i Högsta domstolen tillstyrker jag prövningstillstånd.

Extraordinär dispens

Prövningstillstånd får enligt 54 kap. 10 § första stycket 2 rättegångsbalken meddelas också om det finns synnerliga skäl för en sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag (extraordinär dispens).

Enligt min uppfattning utgör vad AL anfört i denna del inte några skäl att meddela extraordinär dispens i målet.

Bevisuppgift m.m.

Jag ber om att få återkomma med bevisuppgift och synpunkter på målets fortsatta handläggning för det fall Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i målet.

Petra Lundh

Hedvig Trost

Kopia till:

Utvecklingscentrum Stockholm
Åklagarkammaren i Sundsvall (AM-60924-18)
Kammaråklagaren Jens Göransson